

א. סוג הבחינה: בגרות לבתי-ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשס"ג, 2003
מספר השאלון: 905031
לנבחנים אקסטרניים – 03

חיבור עברי

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בבחינה זו שישה נושאים (1-6).
נושאים 1-4 מלווים בקטעים לקריאה;
נושא 5 כולל מובאה;
נושא 6 אינו מלווה בטקסט.
- עליך לכתוב חיבור (בהיקף של 2-3 עמודים) על אחד מהנושאים = 100 נקודות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות:
- הקפד לציין את מספר הנושא שבחרת, ולהעתיק את כותרתו.
 - הקפד על כתב ברור ועל תקינות הלשון, על כתיב נכון ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טיוטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה! רשום "טייטה" בראש כל עמוד טיוטה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

בבחינה זו שישה נושאים (1-6).
בחר באחד מהנושאים וכתוב עליו חיבור (בהיקף של 2-3 עמודים).
הקפד לציין את מספר הנושא שבחרת ולהעתיק את כותרתו.

שים לב:

נושאים 1-4 מלווים בקטעים לקריאה, נושא 5 כולל מובאה.
יש לכתוב חיבור בזיקה לקטע או למובאה ועל-פי ההנחיות.

נושא 1: שיפור החיים על פני כדור הארץ

קרא את הקטע שלפניך, הסוקר עמדות של שתי קבוצות, הפועלות למען שיפור החיים על-פני כדור הארץ.
כתוב מאמר, ובו הצג את הסתירה בין שתי עמדות אלה על-פי הקטע, והדגם אותה באמצעות מקרה / מקרים המוכרים לך. הצע דרך / דרכים להתמודדות עם הסתירה, על-פי הידוע לך.

הכדור עמוס מדי

(מעובד על-פי מאמר מאת עי' טלמון, הארץ, כ"ו באלול תשס"ב, 3/9/2002)

לאחרונה התכנסה בדרום אפריקה פסגת כדור הארץ. היו שם שתי קבוצות שהרבו להפגין ולהשמיע את דברן. הקבוצה האחת היא של אלה הרוצים בכל מאודם לשפר את תנאי החיים המחפירים של רבים מתושבי העולם, החיים בעוני ובחוסר כול – אין ספק שזוהי מטרה נעלה. הקבוצה השנייה היא של "הירוקים", הרוצים בכל מאודם לעצור את התהליך של הרס כדור הארץ ומשאביו, לרבות עולם החי והצומח – מטרה נעלה אף היא.

נניח שהקבוצה הראשונה תצליח לשכנע בצדקתה, תכניותיה יאומצו ורמת החיים של עניי העולם תתחיל לעלות. מה יקרה אז? אותם חסרי כול שמצבם יתחיל להשתפר, ירצו בוודאי לאמץ את סממני איכות החיים ורמת החיים של אלה שיש להם – למשל מכשירי חשמל למיניהם – ואז יהיה צורך להקים מפעלי תעשייה ותחנות כוח חדשות, שיופעלו בעזרת פחם, נפט, וכיוצא באלה. ומה יגידו הירוקים? אותם עניים לשעבר ירצו גם לקרוא ספרים ועיתונים, וכבר חישב מישו ומצא שאם בסין יתחילו לקרוא עיתונים בתפוצה ובגודל עיתון כמו במערב אירופה – יהיה צורך לכרות כל שנה יערות בשטח השווה לשטחה של כל צרפת. ומה יגידו הירוקים?

יהיה צורך לשפר את רמת הדיור [...] האם מישו מדמיין לעצמו את היקף הבינוי שיידרש, כמויות חומרי הבנייה, מספר המחצבות, בתי-החרושת למלט, מפעלי הכימיה לצבע, וכדומה? ומה יגידו הירוקים? לא יקשה לתאר שמי שנחלץ מעוני ירצה לקנות מכונית, אך ריבוי מכוניות יביא לסלילת כבישים רבים, שיכסו שטחי ירק וטבע במעטה בטון ואספלט. ועוד לא אמרנו דבר על הדלק שיהיה צריך להפיק, לזקק ולהוביל, על זיהום האוויר, על "אפקט החממה", ועוד כהנה וכהנה. ומה יגידו הירוקים? נראה אפוא שיש סתירה בין דרישותיהן של שתי הקבוצות, דרישות צודקות וראויות כל אחת לעצמה [...]

/המשך בעמוד 3/

נושא 2: תנועות הנוער – לאן?

קרא את הקטע שלפניך, וכתוב מאמר, ובו הצג את השינוי במעמדן של תנועות הנוער, על-פי הקטע.

הבע את עמדתך בשאלה: האם לתנועות הנוער בימינו עדיין יש תפקידים משמעותיים? בסס את דבריך על ניסיוןך ו/או על הידוע לך.

סוף עידן תנועות הנוער?

(מעובד על-פי מאמר מאת י" גודמן, **זבולון**, אסופת מאמרים לזכרו של זבולון המר, ירושלים, התשנ"ט)

בזמן האחרון מרבים לדון במסגרות חינוך שונות על עתיד תנועות הנוער בישראל. המכנה המשותף לכל הדיונים הוא הניסיון לבחון מגמות ותהליכים המשותפים לכל תנועות הנוער הציוניות בישראל. אצל רבים ממשתתפי הדיונים הללו יש תחושה שמקומן ומרכזיותן של תנועות הנוער נמצאים בירידה מתמדת. בכל הדיונים והמסגרות נשמעים שוב ושוב ביטויים כמו "משבר" ו"סוף עידן תנועות הנוער", ומנסים לאבחן את הגורמים למשבר [...]

בתקופה המאופיינת בשפע כלכלי ובטכנולוגיה מואצת, בפיתוח רב של אמצעי בידור מגרים ומושכים, יותר ויותר בני נוער נמשכים לפעילויות בידור ופנאי, על חשבון חברות בתנועת נוער. בני נוער רבים, אשר הוריהם היו בעבר חברים נאמנים בתנועת נוער, מעדיפים לבלות בקניון או מול הווידאו, בחוג יוקרתי או בפאב, במקום להשתייך לתנועת נוער [...]

לא די להאשים את התקשורת, את הקולנוע או את הנוער. החברה הישראלית נמצאת בתהליך שבו הדגש מושם על הפרט ולא על הכלל. הצבת הפרט במרכז, כערך ראשי, באה לידי ביטוי בתחומים רבים, ממערכת החינוך עד אופי הריקודים באירועים שונים. בצעירותנו נהגו לרקוד רק הנהגה במעגל, מה שבמובן מסוים ביטא את ערכי הקבוצה והשיתוף, ואילו היום ברוב הריקודים כל אחד קופץ לבדו, בקצב שלו [...]

בראשית ימי הציונות המודרנית הייתה מקובלת הדרישה להתגייסות מוחלטת למען ה"כלל": מי להתיישבות ומי לביטחון, מי לקליטת עלייה ומי לחינוך. ציפו מהפרט להקדיש את חייו לכלל ולצרכיו, אף אם נאלץ לוותר על שאיפותיו האישיות. באותה תקופה פרחו תנועות הנוער, אשר קראו לצעירים לממש את תרומתם לכלל במסגרת התנועה והקבוצה. אולם בימינו, כאשר היחיד וצרכיו תופסים מקום מרכזי בחברה, נחלשות התנועות אשר נתפסות כשייכות לעבר ועדיין מציבות במרכזן ערכים של כלל וציבור [...]

נושא 3: מצב האישה בישראל

לפניך נתונים מתוך דוח על מצב הנשים בישראל בשנים האחרונות. כתוב מאמר, ובו הצג את מצב האישה בישראל. הסתמך על נתוני הדוח, וכן על הידוע לך. במאמריך פרט את הגורמים למצב זה, והצע דרכים לתיקונו.

מצב הנשים בישראל

(נתונים מתוך דוח על מצב הנשים בישראל, שפורסמו בכתבה מאת ד' רגב, ידיעות אחרונות, ה' בכסלו תשס"ג, 10/11/2002)

עבודה	
מועסקות פחות	
שיעור השתתפות הנשים בכוח העבודה: 48%	
שיעור השתתפות הגברים בכוח העבודה: 60.7%	
המקצועות השכיחים	
מורות וגננות	אחיות
מזכירות	זבניות
פקידות קבלת קהל	מטפלות
פקידות בנקים	קופאיות
מורות חשבונות	הנהלת חשבונות
מפעילות ציוד משרדי	
עבודות ניקיון, מטבח ומכבסות	
מורות ומרצות במוסדות על-תיכוניים	
מרוויחות פחות	
השכר הממוצע של הנשים השכירות בשנת 2000: 5,015 שקל	
השכר הממוצע של הגברים השכירים בשנת 2000: 8,147 שקל	
עניות יותר	
16.6% מהנשים בנות ה-15 ומעלה נמצאו בשנת 2000 מתחת לקו העוני – לעומת 15.2% מהגברים	
השכלה	
משכילות יותר	
73% מתלמידות התיכון זכאיות לתעודות בגרות – לעומת 65% מהבנים	
57% מהלומדים באוניברסיטאות הם נשים	
58% ממקבלי התארים באוניברסיטאות הם נשים	
פוליטיקה	
מספר הנציגות בבית המחוקקים מהנמוכים בעולם	
אפריקה: כ-10%	
ישראל: 13%	
מערב אירופה וארצות-הברית: כ-16%	
סקנדינביה: 39%	
תקשורת	
90% מהמרואיינים בתכניות אקטואליה הם גברים	
67% מהנשים שהוזכרו ברדיו – קרבנות אלימות	
משפט	רפואה
כמחצית שופטות	כשליש רופאות
בישראל מכהנות 223 שופטות, שהן כ-46% מכלל השופטים במערכת המשפט	11,000 מתוך כ-30,000 הרופאים בישראל הן רופאות

נושא 4: ספורט אתגרי

הספורט האתגרי (אֶקְסֵטְרִים) מושך אליו יותר ויותר משתתפים וצופים. קרא את הקטע שלפניך, וכתוב מאמר שיעסוק בתופעה זו. במאמך הצג, על-פי הקטע ועל-פי הידוע לך, את הגורמים המניעים אנשים לעסוק בספורט מסוג זה או לצפות בו, פרט את הסכנות הכרוכות בו וחווה את דעתך על תופעה זו.

משחקי האקסטרים

(מעובד על-פי מאמר מאת ר' היפּש, הארץ, י"ב באלול תשס"ב, 20/8/2002)

בארצות-הברית טוענים שהציבור האמריקני התאהב בשנים האחרונות בספורט האתגרי, המשלב בתוכו תחרויות אופניים, אופנועים, גלגליות (סקייטים) וסקייטבורדים, שבמהלכן מתבצעים תרגילים עוצרי נשימה באוויר ובכל מקום אפשרי. בספורט מסוג זה נכללות פעילויות ספורט בלתי שגרתיות, כמו: טיפוס על קירות בעזרת הידיים בלבד; תחרות סקייטבורד, שבה המשתתפים נדרשים להוכיח את יכולתם בגלישה על מדרגות עשויות מצינורות; מרוץ אופניים, שבו הרוכבים יורדים במהירות במורד תלול ומדלגים מעל מכשולים שונים; רכיבה על אופניים, שבה הספורטאים צריכים לבצע תרגילים כשהם נמצאים רוב הזמן על גלגל אחד [...]

אף שנקטים אמצעים שונים נגד פגיעות, עדיין צפויה למתחרים סכנה של ממש. הספורט האתגרי, אף-על-פי שהוא נחשב ללא-ממסדי, החל לחדור לציבור בזכות הרעננות והחדשנות שבו. אנשים בני כל הגילים נהנים להשתתף במשחקים הללו ולהרגיש את האדרנלין הזורם בגופם. ככל שיותר אנשים משתתפים בענף, הוא מתמסד יותר. הדוגמה הטובה ביותר לכך היא הסנובורד (החלקה על השלג בעזרת סקייטבורד שהותאם לשלג), שנהיה חלק בלתי-נפרד משתי אולימפיאדות החורף האחרונות [...]

נושא 5: בין אדם לחברו

"אל תדין אֶת חֵבְרֵךְ עַד שְׁתִּייעַ לְמִקוֹמוֹ." (מסכת אבות, פרק ב', משנה ד')

כתוב מאמר, ובו תאר את הגישה המוצגת במובאה, ודון בחשיבותה ובקשיים הכרוכים ביישומה. בדבריך הבא דוגמאות מתחומים שונים, כגון המשפחה, בית-הספר, מקום העבודה, החברה וכדומה.

נושא 6: "תרבות המותגים"

"מותג – מוצר בעל סימני זיהוי חיצוניים מוגדרים (כגון שם, סמל, אריזה, צליל), המזוהים אֶתוֹ זיהוי בלעדי."

(מתוך מילון רב-מילים, י' שניקה, תשנ"ז, 1997)

בשנים האחרונות התפשטה מאוד "תרבות המותגים" בתחומים רבים בחיינו – פריטי לבוש, מוצרי מזון, כלי רכב, אבזרי חשמל וכדומה, נקנים לעתים קרובות בעיקר בשל המותג היוקרתי שהם מזוהים אֶתוֹ.

כתוב מאמר, ובו הצג תופעה זו. פרט את סיבותיה ואת השפעותיה על היחיד ועל החברה. הדגם את דבריך.

ב ה צ ל ח ה !

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך